

Ny opplæringslov

Regelverkssamling 22. oktober 2024

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Program

09.00-11.00

Hvordan nærmer vi oss ny lov?

11.00-12.00

Lunsj

12.00-13.00

Ny lov forts.

13.10-13.30

Forberedende opplæring for voksne

Formålet med loven

- Ny bestemmelse
- Loven er et rammeverk/stiller minstekrav som skal sikre en likeverdig opplæring i fellesskolen, uavhengig av hvor barn bor
- Bygger på generalistkommuneprinsippet
- Samme krav til små og store kommuner, uavhengig av geografi og økonomi

- Et sentralt spørsmål er: Hvor er det handlingsrom og hvor er det ikke?

§ 1-1. Formålet med lova

Lova skal leggje til rette for at barn, ungdom og vaksne får god opplæring i eit godt miljø.

Ny opplæringslov

- erstatter loven fra 1998
- mer presis og brukervennlig
- modernisert og oppdatert språk
- viderefører mye
- endringer, justeringer og presiseringer
- også endringer i privatskoleloven

Ny struktur

Første del – innledende bestemmelser (kap. 1)

Andre del – grunnskoleopplæring (kap. 2-4)

Tredje del – videregående opplæring (kap. 5-9)

Fjerde del – felles for grunnskole og videregående opplæring (kap. 10-17)

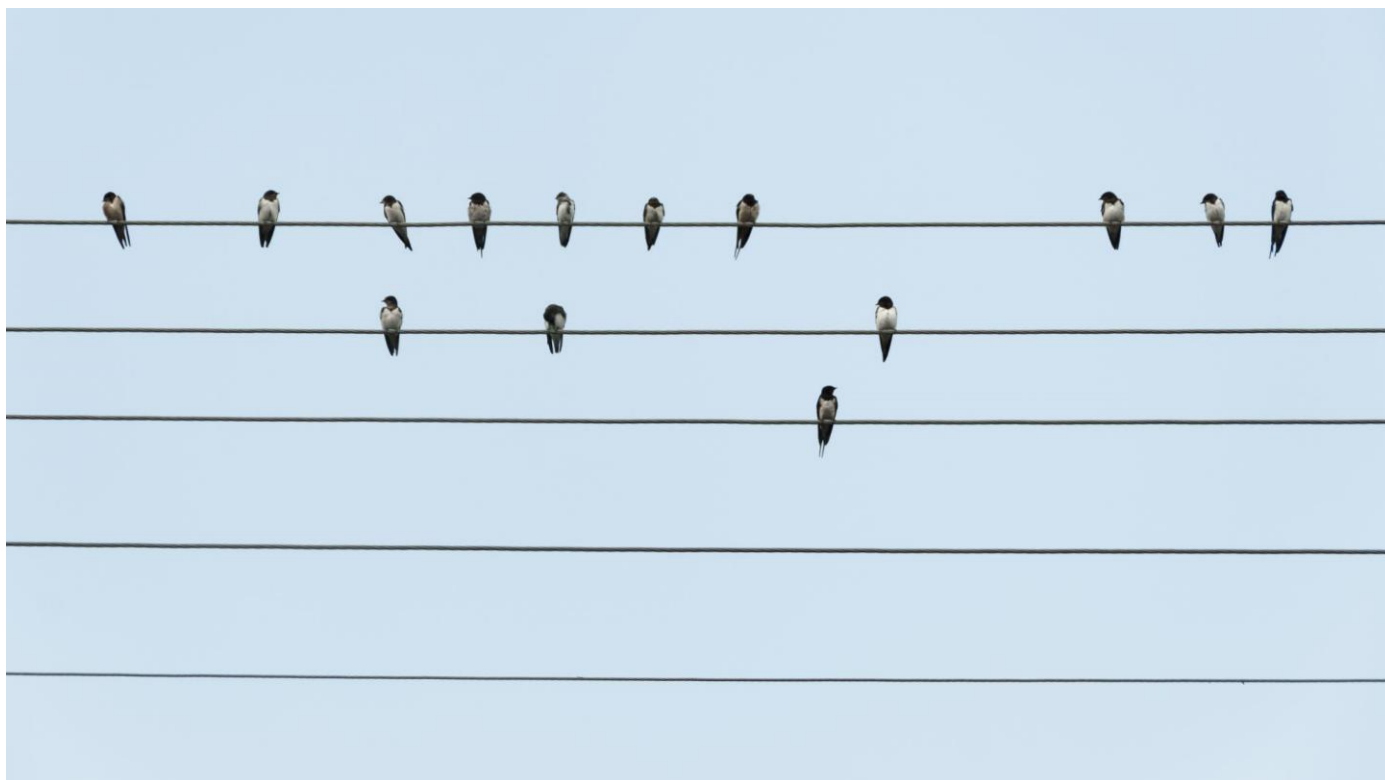
Femte del – forberedende og videregående opplæring for voksne (kap. 18-21)

Sjette del – privat opplæring, godkjenningsordninger og privatistordninger (kap. 22 og 23)

Sjuende del – diverse regler (kap. 24-29)

Åttende del – sluttregler (kap. 30)

Hovedlinjene består

Rett og plikt til grunnskoleopplæring

Rett til videregående opplæring

Innhold i opplæringen – læreplanverket

Lærerne – relevant kompetanse

Et sikkerhetsnett for elever med særlige behov

Rett til et trygt og godt skolemiljø

Kommunenes og fylkeskommunenes ansvar for opplæringen

Opplæring i bedrift

Staten skal føre tilsyn med kommunene og fylkeskommunene

Kap. 28 Ansvaret til kommunen og fylkeskommunen

Viderefører det overordnede ansvaret til kommunen og fylkeskommunen

- Tydeliggjort at ansvaret påhviler skoleeier. Det er kun unntaksvis fastsatt plikter for skolen og ansatte
- Kommunen har ansvaret for å oppfylle retten til grunnskoleopplæring (§ 28-1)
 - Innebærer en plikt til å sikre at ansvaret som loven legger til kommunen, skolen og ansatte på skolen blir oppfylt
 - Unntak er regulert i §§ 28-3 til 28-6. Her er det fylkeskommunen som har ansvaret
 - Dette handler stort sett om opplæring i institusjoner og fengsel
- Fylkeskommunen har ansvaret for å oppfylle retten til videregående opplæring (§ 28-2)
 - Innebærer en plikt til å sikre at ansvaret som loven legger til fylkeskommunen, skolen og ansatte på skolen blir oppfylt
- Departementet har i forskriften kapittel 21 og 22 regulert skoleeiers økonomiske ansvar når eleven får opplæring utenfor bostedskommunen

Må ses i sammenheng med annet regelverk også

- Grunnloven og barnekonvensjonen
 - Bl.a. elevens rett til å bli hørt og barnets beste-vurderinger. Følger av Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen
 - Lovfestet i § 10-1 og 10-2 – gjelder for grunnskoleopplæringen og videregående opplæring
 - Retten til utdanning er fastsatt i Grl. § 109.
- Kommuneloven – krav til internkontroll
 - Krav til internkontroll i kommuneloven § 25-1.
 - Se udir.no for hjelp: [Veileder om internkontroll for barnehage- og opplæringssektoren | udir.no](#)
- GDPR og personopplysningsloven
 - Se [Personvern \(GDPR\) | udir.no](#)
 - Se også oppl. kap. 25 for særlig regulering + forskriften kap. 20

Forvaltningsloven gjelder

- Utdanningsrett er spesiell forvaltningsrett.
- Forvaltningsloven stiller krav til saksbehandlingen til forvaltningsorganet. Offentlige skoler og kommuner er forvaltningsorgan.
- Den nye opplæringsloven «hviler» i enda større grad på reglene i fvl. Tidligere var det en del dobbeltreguleringer. Disse er fjernet og mye implisitt
- Krav til en rekke enkeltvedtak – hva innebærer det?
 - I tidligere lov fremkom det noe tydeligere hva som var vedtak.
 - Se udir.no for maler: [Maler | udir.no](https://udir.no)

Krav til forskrifter

- Krav til en rekke forskrifter – hva innebærer det?
 - Se Udir.no for hjelp: [Lokale forskrifter | udir.no](https://www.udir.no/lokal-forskrift)
- Forvaltningsloven stiller krav til utredning og høring, formkrav og krav til kunngjøring.
- Alle lokale forskrifter etter ny opplæringslov skal kunngjøres i Norsk Lovtidend
 - Tidligere var det noen unntak fra dette. Dette er tatt bort.
- Det skal fastsettes noen flere forskrifter enn i dag.
- Innholdsmessige endringer i hva som skal reguleres i forskrift. Se f. eks § 10-7 om skoleregler.
- Overgangsregelen i § 30-2
 - Lokale forskrifter etter dagens opplæringslov, er gyldige også etter at ny lov trer i kraft.
 - Gjelder ikke lokale forskrifter som er i strid med bestemmelsene i ny lov.

Ny opplæringslov: områder det *må* fastsettes forskrift

Tema	Hvem	Hjemmel
Permisjon fra skolen	Kommunen	Ny lov § 2-2 (4)
Skolefritidsordning	Kommunen	Ny lov § 4-5 (5)
Skoleregler	Kommunen og fylkeskommunen	Ny lov § 10-7
Skolerute	Kommunen og fylkeskommunen	Ny lov § 14-1 (2)
Hovedmål ved en enkelte skole	Kommunen og fylkeskommunen	Ny lov § 15-2

Ny opplæringslov: områder det *kan* fastsettes forskrift

Tema	Hvem	Hjemmel
Omdisponering av fag- og timefordelingen	Kommunen	Ny lov § 1-6 (2)
Opplæring utover det samlede minstetimetallet	Kommunen og fylkeskommunen	Ny lov § 1-6 (6)
Skolekretser	Kommunen	Ny lov § 2-6
Grunnleggende opplæring i samisk språk og kultur	Kommuner i forvaltningsområder for samisk språk	Ny lov § 3-2 (2)
Bortvisning i skoleregler	Kommunen og fylkeskommunen	Ny lov § 13-1 (1), jf. § 10-7
Ordensregler for voksenopplæringen	Kommunen og fylkeskommunen	Ny lov § 20-3 (1)

Kunngjøringen

Norsk Lovtidend

Om redaksjonen	Kunngjøring	Signering	Journal
Hefter	Veiledninger	Forskriftsmaler	Til Lovtidend-forsiden

Kunngjøring i Norsk Lovtidend

Forskrifter og annet som skal kunngjøres i Norsk Lovtidend skal innsendes til [Lovtidendredaksjonen](#) i Lovdata. Sammen med kunngjøringsmanuskriptet skal det vedlegges et utfylt skjema med informasjon vedrørende kunngjøringen. I første del av skjemaet velger man hvilken avdeling og type skjema som skal sendes inn.

Overføring til Lovtidendredaksjonen avd. I (sentrale forskrifter) og avd. II (lokale forskrifter):

- [Lovtidendskjema](#)

Når skjemaet og forskriftsfilen(e) er oversendt, vil du få en e-post som forteller hva som er sendt av informasjon til Lovtidend-redaksjonen. Dette er din kvittering for oversendelsen. Se ellers journalen for mottatte, men ennå ikke kunngjorte saker i [avd. I](#) eller [avd. II](#).

E-postadressene til avdeling I (ltavd1@lovdata.no) og avdeling II (ltavd2@lovdata.no) skal kun brukes til spørsmål og kommentarer. Av sikkerhetsgrunner gis det **ikke** anledning til å sende forskriftsmanus per e-post.

[Avdeling I](#) inneholder regelverk som dekker hele landet samt Svalbard, Jan Mayen og bilandene. Forskrifter til universitets- og høyskoleloven og fagskoleloven hører også hjemme i avdeling I.

[Avdeling II](#) inneholder regionale og lokale forskrifter.

Manuskriptet skal sendes inn i et elektronisk lesbart format (**ikke pdf**). Vedlegg til forskrifter o.l. med kart eller særlig teknisk utformet innhold, kan sendes inn i et annet format.

Når man ønsker å sende over nytt manus på grunn av feil eller mangler, trenger man ikke fylle ut kunngjørings skjemaet på nytt, men kan laste opp manuset – fortsatt i Word-format e.l., ikke pdf – via <https://lovdata.no/filer>. Samme gjelder for manus som sendes over til forhåndsgjennomgang eller når offisielle oversettelser av EØS-relevante rettsakter skal erstatte de uoffisielle versjonene.

- Forskriften skal kunngjøres i Norsk Lovtidend
- Kunngjørings skjema på sidene til Lovdata
- Forskriften kan ikke påberopes overfor den enkelte før den er kunngjort

Ressurstips: [Regelverk for skole og opplæring | udir.no](https://udir.no/regelverk)

<u>Opplæringsloven</u> Loven med tolkninger, rundskriv, veiledninger og forarbeider.	<u>Privatskoleloven</u> Loven med forskrifter, tolkninger, rundskriv og veiledninger.	<u>Folkehøyskoleloven</u> Loven med forskrift.
--	---	--

Søk i regelverket

Søk etter lov, forskrift, tolkning, rundskriv, med mer **SØK**

Om ny opplæringslov

<u>Ny opplæringslov høsten 2024</u>	<u>Filmer om opplæringsloven</u>	<u>Endringer på udir.no etter ny opplæringslov</u>
--	---	---

Rundskriv og veiledning

<u>Veileder for tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging</u>	<u>Rundskriv om skolemiljø</u>	<u>Rundskriv om fraværs grensen</u>
---	---------------------------------------	--

Rett og plikt til grunnskoleopplæring

«Grunnmuren» som de andre reglene skal sikre at oppfylles.

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Barn har rett og plikt til grunnskoleopplæring

- Videreføring av sentrale regler som rett og plikt til grunnskoleopplæring, gratisprinsippet og nærscoleprinsippet.
- § 2-1: Barn har rett til grunnskoleopplæring. Retten inntreer når det er sannsynlig at barnet skal være i Norge i mer enn tre måneder.
- § 2-2: barn har en plikt til grunnskoleopplæring fra det året de fyller seks år til de har avsluttet 10. trinn. Plikten inntreer når barnet har vært i Norge i tre måneder.
 - Kan gi permisjon dersom opplæringen samlet sett er forsvarlig - § 2-2 (4). Krav om kommunal forskrift.
 - Helt eller delvis fritak fra opplæringsplikten - § 2-2 (3)
 - Snever adgang. Hensynet til eleven tilsier det, foreldrene samtykker og foreligger sakkyndig vurdering
 - Om sykemeldinger fra fastleger – kan ikke sykemelde fra offentlig grunnskoleopplæring.
- Kommunen har plikt til å oppfylle retten. Loven setter minstekrav for dette:
 - Innhold, omfang, organisering, kompetanse
 - Læreplanverket og vurdering, se ny § 2-3 (ressurs: [Vurderingspraksis | udir.no](https://www.udir.no))
 - Skolemiljø
- Avvik fra lovens krav krever særskilt hjemmel i lov. Ofte snakk om vedtak etter loven, eks. vedtak om særskilt norskopplæring, individuelt tilrettelagt opplæring mv. (noen unntak i kap. 11)

§ 2-6 Hvilken grunnskole eleven skal gå på

- Tidligere § 8-1 hvor nærskoleprinsippet var regulert.
- Regulering av nærskole i § 2-6
 - Rett til å gå på en skole i nærmiljøet.
- Kan gi forskrift om skolekretser.
- Lovfestet momenter for tildeling av skoleplass + fastsette forskrift.
 - Kommunalt selvstyre
- Søknad om å gå på annen skole
- Klage til SF – hva er det viktig å være obs på?

Elevane har rett til å gå på ein skole i nærmiljøet.

Kommunen kan gi forskrift om skolekrinsar. Ved tildeling av skoleplass og fastsetjing av forskrift om skolekrinsar skal kommunen leggje særleg vekt på kva skole som ligg nærast heimen. Kommunen kan også ta omsyn til topografi, trafikktilhøve og kapasiteten på skolane, og at barn i same nabolag skal få gå på same skole.

Etter søknad kan eleven takast inn på ein annan skole enn den eleven har rett til å gå på

Organiseringen av opplæringen

Ny § 14-2 – erstatter § 8-2. Noen endringer

- Hver elev skal tilhøre en klasse. Skal ha så mye opplæring i klassen at eleven utvikler sosial tilhørighet
 - I deler av opplæringen kan elevene deles i andre grupper- vilkåret i første punktum må være oppfylt.
 - Klassene skal settes sammen slik at de blir en møteplass der elevene utvikler toleranse og respekt for hverandre. Inkludering tydeligere nå.
- Viderefører regel om at klasser og grupper ikke skal være større enn det som er trygt og pedagogisk forsvarlig. Konkret vurdering.
- Særlig regulering av inndeling av elevene i mindre grupper
 - Faglig nivå
 - i særskilte og avgrensede deler,
 - Nødvendig for noen for å få tilfredsstillende utbytte. Må også se på hva som med rimelighet kan nås med andre virkemidler.
 - Ikke hjemmel til å ta enkelt elever ut av opplæringen.
 - Kjønn – særlig tungtveiende grunner....
 - Kan ikke dele inn etter etnisitet
- Husk også likestillings- og diskrimineringsloven ved inndeling av klasser.

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at kvar elev høyrer til éin klasse og har så mykje opplæringstid i klassen at eleven kan utvikle sosial samkjensle. I delar av opplæringa kan elevane delast i andre grupper. Klassane og gruppene skal setjast saman slik at skolen blir ein møteplass der elevane utviklar toleranse og respekt for kvarandre.

Ingen klassar eller grupper skal vere større enn det som er trygt og pedagogisk forsvarleg.

Elevane kan delast inn i grupper etter fagleg nivå i særskilde og avgrensa delar av opplæringa, dersom det er nødvendig for at ein eller fleire av elevane skal få eit tilfredsstillande utbytte av opplæringa.

Elevane kan berre delast inn i grupper etter kjønn dersom det er særleg tungtvegande grunnar til å gjere det. Elevane kan ikkje delast inn i grupper etter etnisitet

Nye regler om fjernundervisning

- Elever skal få fjernundervisning på skolen § 14-4
- Dette er ikke den fjernundervisningen som det var åpnet for under pandemien
- Krav om «gode grunner for det og at det er trygt og pedagogisk forsvarleg»
- Kommunen eller fylkeskommunen skal godtgjere at vilkåra i denne paragrafen er oppfylte

Se Udir.no for tolkning av dette: [Fjernundervisning | udir.no](https://udir.no)

Delar av opplæringa kan gjennomførast utan at læraren er til stades saman med elevane (fjernundervisning) dersom det er gode grunnar for det og det er trygt og pedagogisk forsvarleg. At det må vere gode grunnar betyr at fordelane for elevane må vere større enn ulempene ved å gjennomføre opplæringa som fjernundervisning. Når det skal vurderast om det vil vere trygt og pedagogisk forsvarleg å gi delar av opplæringa som fjernundervisning, skal det mellom anna takast omsyn til elevane sitt høve til læring, utvikling, trivsel og sosial samkjensle.

Elevane skal få fjernundervisning på skolen. I særlege tilfelle kan ein elev få fjernundervisning andre stader enn på skolen. Elevar i vidaregåande skole kan også få unntak etter avtale med rektor.

Fjernundervisninga skal gjennomførast slik at elevane og læraren kan kommunisere effektivt. Dei tekniske løysingane som blir nytta, må leggje til rette for kommunikasjon i sanntid eller med kort responstid.

Ny § 10-6 - Oppfølgingsplikt for fravær

- Oppfølgingsplikten må ses i sammenheng med opplæringsplikten
- Plikten gjelder alt fravær og fra første dag en elev er borte fra opplæringen.
- Formål: å oppnå mer nærvær i skolen og forebygge at elever utvikler urovekkende eller høyt fravær, gjennom på et tidlig stadium å avdekke årsaken til og følge opp fraværet.
- Kommunen og fylkeskommunen avgjør selv hvordan elevene følges opp. Må ses i sammenheng med årsaken til fraværet og hvor langvarig og hyppig fraværet er.
 - Oppfølgingen må være egnet til å oppnå formålet med regelen.
- Plikten må også sees i sammenheng med reglene om skolemiljø og tilpasset opplæring, og i lys av opplæringsplikten i § 2-2 og regler om fravær i forskrift.
- Kommunen og fylkeskommunen bør ha:
 - Gode rutiner og system for registrering av fravær, avdekking av fraværsmønster, for oppfølging av elever som er fraværende og samarbeid med hjemmet.

Elevane skal vere aktivt med i opplæringa og følgje skolereglane.

Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at elevar med fravær frå opplæringa blir følgde opp.

Ressurser:

- Udir.no: [Forebygge og følge opp bekymringsfullt fravær | udir.no](https://udir.no/forebygge-og-folge-opp-bekymringsfullt-fravær)
- Bufdir.no: [Skolefravær | Bufdir](https://bufdir.no/skolefravær)
- Statped:
 - [Når komplekse vansker fører til alvorlig skolefravær | statped.no](https://statped.no/nar-komplekse-vansker-forer-til-alvorlig-skolefravær)
 - [Skolefravær og ADHD, Tourettes syndrom og autisme | statped.no](https://statped.no/skolefravær-og-adhd-tourettes-syndrom-og-autisme)

Opplæring vs. behandling

- Skolens oppgave er opplæring, ikke behandling. Det er det andre tjenester som har ansvar for.
- Momenter til vurderingen:
 - Under skolens ledelse og ansvar?
 - Tilsatt pedagog som skal løse oppgaven?
 - Fag- og timestfordeling? Læreplanverket?
 - Pedagogisk siktemål? *For å få tilfredsstillende utbytte av opplæringen?*
 - Særlig personlig assistanse – ny § 11-4
- Nyttig kilde: NOU 2019:23 pkt. 31.3.

Kap. 10 Det beste for eleven, medvirkning, mv.

- Prinsippet om barnets beste, utvidet til alle elever, er tatt inn i opplæringsloven (§ 10-1)
- Prinsippet om at elevene har rett til medvirkning i alt som gjelder dem sjølv og at elevene har rett til å bli hørt er tatt inn i opplæringsloven (§ 10-2)
- Samarbeid med foreldrene er regulert i § 10-3
- Nærmere regler om skoledemokrati og skolens ansvar til å hjelpe i arbeidet og sørge for at elever og foreldre får delta i ulike deler av skolens virksomhet, samt oppmuntre til å delta og legge til rette for at elevene kan uttale seg (§ 10-4)
- Tatt inn i loven at kommuner og fylkeskommuner skal sørge for at det blir fastsatt hvilke brukerorgan skolene skal ha (§ 10-5). Videreført at skoler skal ha et elevråd og FAU, men tatt inn i loven at elevene og foreldrene kan organisere seg annerledes (§ 10-5)
- Organsiering av skoledemokratiet skal reguleres i forskrift om skoleregler, jf. § 10-7
- En overordnet paragraf om plikten skolen har til å gi informasjon til elever og foreldre (§ 10-8)

Kommunens plikt til å føre tilsyn med privat opplæring i hjemmet

- Tilsyn med privat grunnskoleopplæring i hjemmet - § 22-5
 - Foreldrene plikt til å melde fra til kommunen
 - Kommunen skal føre tilsyn innen tre måneder

Foreldre har plikt til å melde frå til kommunen dersom dei skal gi barna privat grunnskoleopplæring i heimen.

Den private grunnskoleopplæringa i heimen skal oppfylle krava til formålet med opplæringa i § 1-3, krava i § 1-4 andre ledd om at opplæringa skal vere i samsvar med læreplanar for fag og § 1-6 første ledd om fag- og timefordelinga, forbodet mot forkynning i § 14-5 og krava i § 14-7 til korleis opplæringa om emna kristendom, religion, livssyn og etikk skal leggjast opp.

Kommunen skal føre tilsyn med at den private grunnskoleopplæringa i heimen oppfyller krava i andre ledd. Når kommunen får melding om at eit barn skal få slik opplæring, skal kommunen opne tilsyn innan tre månader etter at opplæringa tar til. Kommunen kan krevje at barn som får privat grunnskoleopplæring i heimen, tar prøver som kan vise om opplæringa oppfyller krava i andre ledd.

Dersom opplæringa ikkje oppfyller krava i andre ledd, skal barnet gå på skolen.

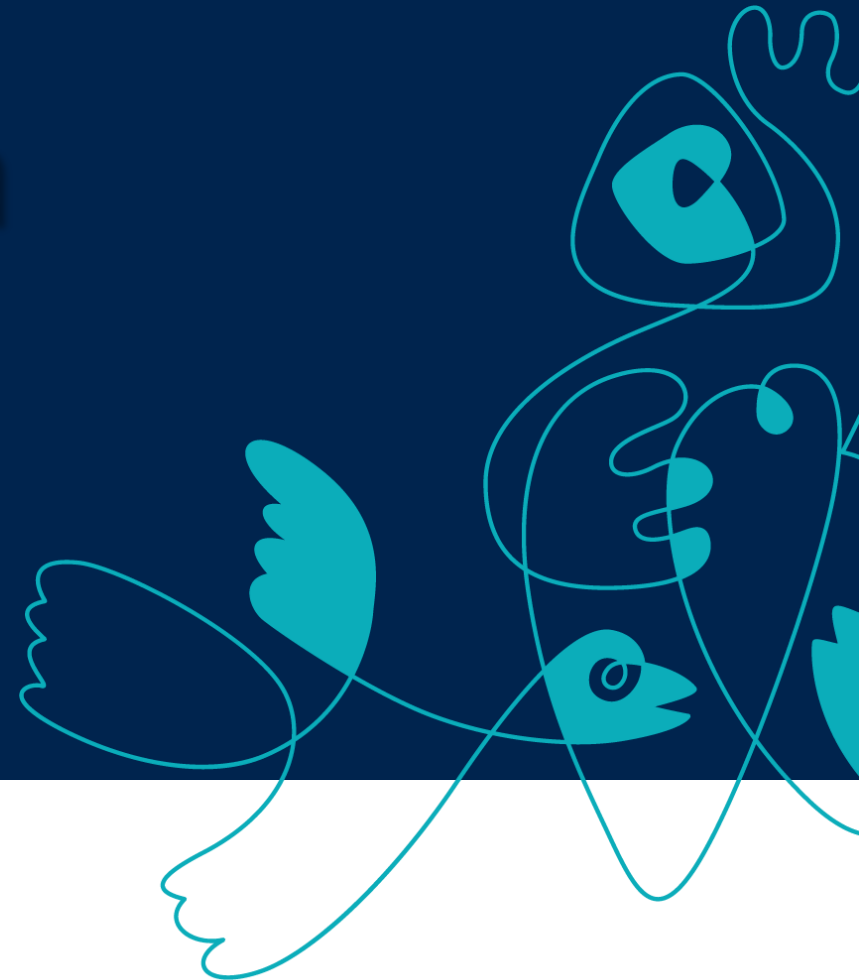
Hjemler for unntak fra hovedreglene

Nødvendig for å gi noe mer, annet etc. enn minstekravene...

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

De vanligste §§' ene som gir hjemmel til unntak fra den ordinære opplæringen

- For å kunne gjøre unntak fra den ordinære opplæringen er det nødvendig å kjenne rammene som er fastsatt for den ordinære opplæringen, hvilken det kan gjøres unntak fra og ikke, samt krav til saksbehandling
- De vanligste reglene for unntak:
 - Individuelt tilrettelagt opplæring
 - Noen muligheter også for intensiv opplæring på 1.-4. trinn etter § 11-3
 - Språklige rettigheter i kapittel 3

Kap. 11 – individuell tilrettelegging

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Oversikt over bestemmelsene i kapittel 11

– Kapittel 11 Tilpassa opplæring og individuell tilrettelegging (§§ 11-1 - 11-14)

§ 11-1. Tilpassa opplæring

§ 11-2. Tilfredsstillande utbytte av opplæringa

§ 11-3. Intensiv opplæring på 1. til 4. trinn

§ 11-4. Personleg assistanse

§ 11-5. Fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel

§ 11-6. Individuelt tilrettelagd opplæring

§ 11-7. Vedtak om individuelt tilrettelagd opplæring og krav om sakkunnig

§ 11-8. Kva den sakkunnige vurderinga skal innehalde

§ 11-9. Kompetansekrav for den som skal gi individuelt tilrettelagd opplæring

§ 11-10. Individuell opplæringsplan

§ 11-11. Årleg evaluering av utbyttet av den individuelt tilrettelagde opplæringa

§ 11-12. Alternativ og supplerande kommunikasjon (ASK)

§ 11-13. Pedagogisk-psykologisk teneste

§ 11-14. Læremiddel for individuelt tilrettelagd opplæring

Saksgangen for tilrettelegging

Individuell tilrettelegging

Kap. 11 – nye mekanismer lovfestet + flere bestemmelser samlet

§ 11-2: Tilfredsstillende utbytte av opplæringen

- Nytt at dette går tydelig frem av loven (men har fremgått av vurderingsforskriften tidligere)
- Har samme logikken som aktivitetsplikten
 - Følge med: Kommunen skal sørge for at lærerne følger med på utviklingen til eleven
 - Hvordan?
 - Melde fra: til rektor dersom det er tvil om en elev har et tilfredsstillende utbytte av opplæringen
 - Hvordan? Hvilke rutiner?
 - Sette i verk egnede tiltak: om det må til. Viser til §§ 11-1 tilpasset opplæring og § 11-3 intensiv opplæring
 - Ikke lovfestet undersøkelser, men må antas å følge implisitt.
 - Krav om å vurdere om tiltakene er nok til å gi tilfredsstillende utbytte eller om eleven kan trenge individuelt tilrettelagt opplæring etter
 - § 11-4 Personlig assistanse
 - § 11-5 Fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemiddel
 - § 11-6 individuelt tilrettelagt opplæring
- Egne saksbehandlingskrav for §§ 11-4 til 11-7

Retten til spesialundervisning blir tre ulike rettigheter

Personlig assistanse

Fysisk tilrettelegging og tekniske hjelpemidler

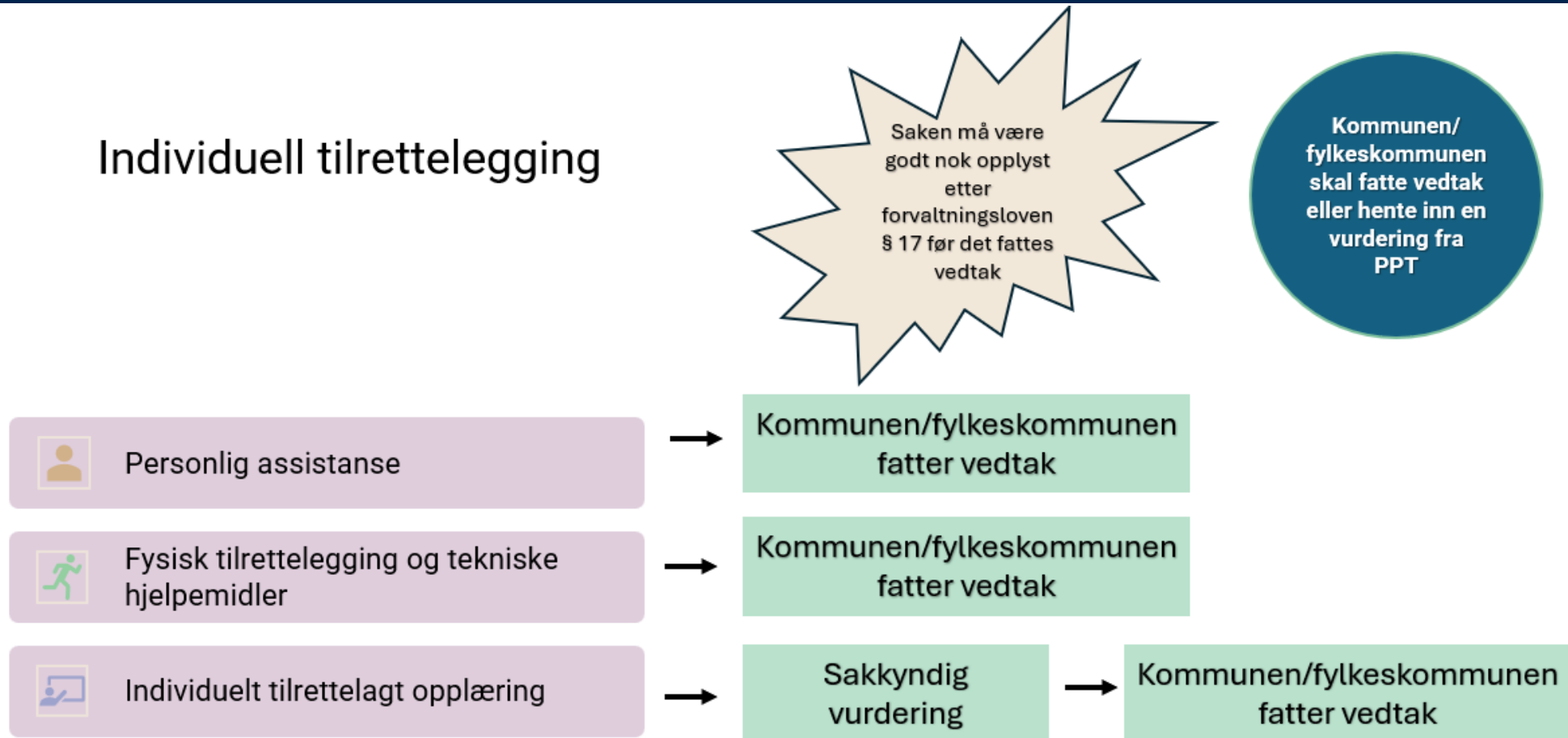

Individuelt tilrettelagt opplæring

Individuell tilrettelegging

Individuell tilrettelegging

§ 11-6 Individuelt tilrettelagt opplæring

Rett ... for å få tilfredsstillende utbytte av opplæringen

Krav om sakkyndig vurdering - § 11-7

- Elevens utbytte av opplæringen
- Hvorfor evt. ikke har/kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen
- Realistiske opplæringsmål
- Tiltak som kan gi tilfredsstillende utbytte
- Kompetanse hos den som skal gi opplæringen

I tillegg så godt opplyst som mulig før vedtak fattes – fvl. § 17

Krav om samtykke fra elev (fylt 15 år)/foresatte

- Før henvisning til PPT
- Før fattes vedtak

Må fatte vedtak; innhold, omfang, organisering og kompetanse

Kompetanse til å gi individuelt tilrettelagt opplæring – fra Udir

Utgangspunktet er at den som skal gi individuelt tilrettelagt opplæring, må oppfylle kompetansekravene for å bli tilsatt i lærerstilling og kravene om relevant kompetanse i faget det skal undervises i, jf. ny § 11-9. Ny § 11-9 andre og tredje ledd regulerer imidlertid to unntak fra dette.

Ny lov åpner for at personer som har en universitets- eller høyskoleutdanning som gjør dem særlig egnet til å ivareta behovet til eleven, men som ikke er lærere, kan gi individuelt tilrettelagt opplæring.

- Logoped, synspedagog, audiopedagog, spesialpedagog uten lærerkompetanse.

Ressurser udir.no

[Spesialpedagogikk | udir.no](#)

[Veileder for tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging | udir.no](#)

Språklige rettigheter

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Særskilte språkrettigheter i grunnskoleopplæringen

Viderefører rettigheter til bl.a. særskilt språkopplæring, opplæring i og på tegnspråk, opplæring i og på samisk og punktskrift

- Rett til opplæring i og på samisk er regulert i § 3-2
- Rett til opplæring i kvensk/finsk i grunnskolen for elever med kvensk/norskfinsk bakgrunn i Troms og Finnmark (§ 3-3)
- Elever med hørselshemming kan velge mellom opplæring i tegnspråk eller i og på tegnspråk (§ 3-4)
- Rett til opplæring i punktskrift er regulert i § 3-5
- Særskilt språkopplæring er regulert i § 3-6
- Elever på 8. til 10.trinn velger selv om de vil ha opplæring etter bestemmelsene i ny lov §§ 3-2, 3-3 og 3-4
- Ikke krav om sakkyndig vurdering ved vedtak om tegnspråkopplæring, opplæring i punktskrift, hjelpemidler og mobilitet

§ 3-6 Særskilt språkopplæring i grunnskolen

- Vilkår:
 - Annet morsmål enn norsk og samisk
 - Til de kan norsk godt nok til å følge den ordinære opplæringen
- Målet med regelen om særskilt språkopplæring er å lære elevene norsk som redskapsspråk så raskt som mulig
- Forsterket opplæring i norsk (skal alltid omfattes)
 - Innebærer tilrettelagt norskopplæring med et andrespråks perspektiv
 - Kan være i egne grupper eller som tilpasning innenfor det ordinære norskfaget
 - Enten etter læreplanen i grunnleggende norsk for språklige minoriter eller i form av tilpasning innenfor den ordinære læreplanen i norsk
- Om det trengs også:
 - Morsmålsopplæring og/ eller
 - Tospråklig opplæring i fag (begrepsendring)

Elevar med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild språkopplæring til dei kan norsk godt nok til å følgje den vanlege opplæringa. Særskild språkopplæring skal omfatte forsterka opplæring i norsk og, om det trengst, morsmålsopplæring, tospråkleg opplæring i fag eller begge delar.

Kommunen skal jamleg vurdere om ein elev som har vedtak om særskild språkopplæring kan norsk godt nok til å følgje den vanlege opplæringa.

Forts.

- Krav om at saken er forsvarlig opplyst, jf. fvl. § 17 – krav til kartlegging er tatt ut
 - Kravet i fvl. innebærer at man må greie ut saken og gjøre de nødvendige vurderingene før det blir fattet vedtak
- Ikke krav om samtykke til vedtak. Men: Forhåndsvarsling om vedtak, jf. fvl. § 16
- Krav om enkeltvedtak (men går ikke frem av lovteksten). Hva må fremgå her?
 - Fvl. § 25 inneholder krav til vedtakets begrunnelse
 - Innhold, omfang , organisering
- Merk
 - Organiseres i grupper innenfor rammene i § 14-2
 - Eleven kan også ha rett til individuelt tilrettelagt opplæring etter § 11-6 og intensiv opplæring etter § 11-3
 - For morsmålsopplæringen: kommunen kan bestemme i forskrift at opplæringen i morsmål gis på annen skole. (må også fremgå av elevens vedtak)
 - Morsmålsopplæring og tospråklig opplæring i fag kan gjennomføres som fjernundervisning på visse vilkår, se § 14-4
- Lovfestet plikt for kommunen til å «jamleg vurdere om ein elev med vedtak om særskilt språkopplæring kan norsk godt nok til å følgje den vanlege opplæringa»

§ 3-7 Innføringsopplæring for elever med kort botid i Norge

- Vilkår:
 - Kort botid i Norge
 - Og: fått vedtak om særskilt norskopplæring i hele eller deler av opplæringen i særskilte grupper eller klasser eller særskilte skoler
- Krav om samtykke fra eleven eller foreldrene
 - unntak fra kravet til samtykke: dersom opplæring gjennom et særskilt organisert tilbud er nødvendig for å gi **nykomne elever eit forsvarleg opplæringstilbod i ein situasjon der det kjem svært mange fordrivne frå Ukraina**.
- Krav om vedtak – innhold i vedtaket?
 - Forvaltningsloven § 25 stiller krav til begrunnelsen
 - Innhold, omfang, organisering
 - Kan gjøre unntak fra læreplaner i fag, fag- og timefordelingen og § 14-2
- Vedtak kan fattes for ett år av gangen. I til sammen maksimalt to år (ingen maksbegrensning etter § 3-6)
- Barnets beste skal være en del av vurderingen

Kommunen kan gi elevar som har budd kort tid i Noreg og har fått vedtak om særskild språkoplæring, heile eller delar av opplæringa i særskilde grupper eller klassar eller på særskilde skolar. Kommunen kan berre gi slik innføringsopplæring dersom eleven eller foreldra samtykkjer. Kravet til samtykke gjeld likevel ikkje dersom opplæring gjennom eit særskilt organisert tilbud er nødvendig for å gi nykomne elevar eit forsvarleg opplæringstilbod i ein situasjon der det kjem svært mange fordrivne frå Ukraina.

Kommunen kan gjere vedtak om innføringsopplæring for ein elev for opp til eitt år om gongen, i til saman opp til to år. I vedtaket kan det gjerast unntak frå læreplanar i fag, jf. § 1-4 andre ledd, og fag- og timefordelinga, jf. § 1-6 første og andre ledd.

Ressurser

- [Minoritetsspråklige elever | udir.no](https://udir.no)
- [Flerspråklige barn og flyktninger i barnehagen | udir.no](https://udir.no)

Skolemiljø

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Kap. 12 Skolemiljøet til elevene

Videreføring av retten til et trygt og godt skolemiljø, aktivitetsplikten og håndhevingsordningen

- Viderefører retten i § 12-2
 - Tilføyer "inkludering" for å gi en dekkende beskrivelse av hva som skal til for at skolemiljøet skal være trygt og godt.
- "Varsle" i dagens lov blir til "melde frå" (ny lov § 12-4 andre ledd)
- Den skjerpede plikten i tidligere § 9 A-5 er endret – ny § 12-5
- Elevenes rett til å bli hørt, og hensynet til elevens beste er samlet i ny §§ 10-1 og 10-2. Men: gjelder som i dag
- Endret ordlyd for dokumentasjon – Dokumentere hva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikten "i den forma og omfanget som er nødvendig."
- Noen endringer i håndhevingsordningen

Hjemmel for forskrift om saksbehandling av saker om det fysiske skolemiljøet (ny lov § 12-7)

§ 12-3: Nulltoleranse mot krenkende oppførsel

- Videreføring av dagens regler med noen språklige endringer
- Skolen skal ikke godta krenkende oppførsel fra elever eller andre som oppholder seg på skolen.
- Hva som regnes som krenkelser er en helhetsvurdering. Mobbing, vold, diskriminering og trakassering er eksempler på krenkelser.
- Lav terskel, men ikke alle kritiske ytringer og uoverensstemmelser mellom elevene omfattes
- Begrepet er objektivt, men terskelen for hva som er krenkende er ikke lik for alle elever.
- Aktivitetsplikten gjelder uavhengig av om noe er en krenkelse eller ikke.

Tildigere § 9 A-3

«Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.»

Ny § 12-3

«Skolen skal ikkje godta krenkjande oppførsel, som til dømes mobbing, vald, diskriminering og trakassering.»

Skjerpet plikt til å melde fra - § 12-5

- Gjelder nå kun melde fra, ikke lenger særskilt regulering av undersøke og tiltak
- Endring av ordlyden tydeliggjør at den «ordinære» aktivitetsplikten gjelder også her
- Utløses ved mistanke om at en som arbeider på skolen, utsetter eller har utsatt en elev for krenkelser
- Skjerpede krav til å melde fra «straks»
- Rektor skal melde fra til kommunen eller fylkeskommunen
- Innført en terskel for når rektor skal melde fra til skoleeier, men «Ei innføring av ein terskel for plikta til å melde frå vil ikkje endre rettstilstanden nemneverdig frå i dag»
- Her kan det være flere må endre rutiner....

«Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. **Rektor skal varsle skoleeigaren.** Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. **Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.»**

Ny § 12-5

“Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, krenker ein elev, skal vedkommande straks melde frå til rektor. **Rektor skal melde frå til kommunen eller fylkeskommunen, med mindre meldinga er openbert grunnlaus.**

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein i leiinga ved skolen krenker ein elev, skal vedkommande melde frå til kommunen eller fylkeskommunen direkte.»

Endringer i håndhevingsordningen

- Ny lov viderefører håndhevingsordningen til statsforvalteren – se § 12-6
- En rettslig overprøving av om skolen har oppfylt aktivitetsplikten
- Endringer i vilkårene for å behandle saken
 - Meldt av eleven eller foresatte,
 - Eleven har det ikke trygt og godt på skolen
 - Over en uke siden rektor ble gjort kjent med saken
 - Gjelder elevens aktuelle skolemiljø
- Dersom eleven har sluttet eller slutter mens saken er til behandling hos SF er vilkårene for å behandle saken ikke oppfylt (et lite unntak ved særlige grunner)
- Hva om eleven får det trygt og godt mens saken er til behandling hos SF?
- En sikkerhetsventil: særlige grunner

Forts.

- Endring av hvilke delplikter statsforvalteren skal vurdere
 - Skal vurdere tiltaksplikten og planplikten
 - Hva med undersøke? Forsvarlig opplysning av saken
- Som hovedregel skal statsforvalteren pålegge skoleeier å rette forholdene
- SF kan likevel gi pålegg om konkrete tiltak:
 - «Dersom saka elles vil bli unødig forseinka»
 - «Dersom det er grunn til å tru at kommunen eller fylkeskommunen ikkje kjem til å rette forholdet»
- SF skal også sørge for at saken er forsvarlig opplyst, jf. fvl. § 17
 - Vi sender et innhentingsbrev til skolen og ber om informasjon

Oversikt over undersøkelser i skolemiljøsak

Når fikk skolen mistanke eller kjennskap til at eleven ikke hadde et trygt og godt skolemiljø?	(fyll inn)	
Undersøkelsene skolen har gjort:	Tidspunkt	Funn
Dersom eleven har bekymringsfullt skolefravær, ber vi om at skolen redegjør for undersøkelser knyttet til dette.	Tidspunkt	Funn
Analyse av undersøkelsene:	(fyll inn)	
Elevens opplevelse/synspunkter:	(fyll inn)	
Vurdering av elevens beste	(fyll inn)	

Ressurser udir.no

[Skolemiljø | udir.no](https://www.udir.no/skolemiljo)

Nytt rundskriv: [Rundskriv om skolemiljø | udir.no](https://www.udir.no/rundskriv/2023/12/14/rundskriv-om-skolemiljo)

Reglene om samarbeid mellom velferdstjenester

Er videreført i kapittel 24

Se udir.no for veileder: [Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier | udir.no](#)

Skoleregler og ordenstiltak

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Skoleregler

- Regulert i § 10-7
- Mindre detaljert regulering enn tidligere og endret navn. Også noen endringer i innhold
- Bestemmelsen gir enkelte føringer om hva skolereglene skal inneholde
 - Organisering av skoledemokratiet (se § 10-5)
 - Retter og plikter for elevene. Pliktene handler bl.a. om regulering av adferd og forventninger
- Skolereglene kan også angi hva slags tiltak som kan brukes når elever bryter skolereglene og hvordan slike saker skal behandles
- Utover disse minimumskravene er det overlatt til skolen å bestemme skolereglenes innhold
- Skolereglene skal gi klare rammer for god orden og oppførsel
- Tiltak skolen kan bruke overfor elever som bryter skolereglene, må være fastsatt i skolereglene

- For mer – se vårt webinar

Reaksjoner

Tiltak skolen kan bruke overfor elever som bryter skolereglene, må være fastsatt i skolereglene.

Avgrensning mot mindre inngripende tiltak og tiltak om skolemiljø

- Noen forhold å være bevist på:
- Ordens- og opplæringsmessige tiltak
- Kollektiv straff
- Tiltakene skal ikke innebære fysisk refsing eller annen krenkende behandling
- Kontradiksjon og retten til å bli hørt
- Barnets beste
- Bortvisning
- Pålagt skolebytte
- Fysisk inngripen
- Forholdet til strafferetten

Kap. 13 Ordenstiltak

- Inngripende tiltak
- Kapittel 13 regulerer
 - Bortvisning (§ 13-1)
 - pålagt skolebytte (§ 13-2)
 - fysisk inngripen (§§ 13-3 til 13-5)
- Tatt ut noen dobbeltreguleringer sammenliknet med tidligere
- Må ses i sammenheng med andre regler
 - Skoleregler
 - Bruk av nødverge og nødrett
 - Forvaltningsrettslige krav

Nye regler fra 01.08.2024

§ 13-3: Førebygging

§ 13-4 fysiske
inngrep for å
avverge skade m.m

§ 13-5: Meldeplikt og
dokumentasjon

Hensynet til barnets beste gjelder også

for fysisk inngripen

Regler for fysisk
inngripen

Fysiske inngrep for å avverge skade m.m. - § 13-4

«Tilsette i skolen kan, når andre tiltak ikkje er tilstrekkelege, gripe inn fysisk mot elevar for å avverje at ein elev

- a) krenkjer ein person fysisk eller utsett seg sjølv for fysisk fare
- b) skader eigedom
- c) viser ei åtferd som er sterkt fornedrande for eleven sjølv

Det fysiske inngrepet kan ikkje gå lenger enn nødvendig, og det skal stå i eit rimeleg forhold til dei interessene som skal varetakast.

Handlingar som er allment aksepterte i samhandling mellom vaksne og barn som dei har omsorg for, skal ikkje reknast som fysiske inngrep etter paragrafen her.»

Bestemmelsen omfatter ikke:

Regjeringen sier eksplisitt i Prop. 62 S (2023-2024) at «Det vil ikke være tillatt å gripe inn fysisk for å effektuere bortvisningsvedtak».

Åpner ikke for andre tvangstiltak som isolering, mekaniske tvangsmidler, ransaking eller beslaglegning.

Dersom det er nødvendig å gjennomføre fysiske inngrep mot elevens vilje som ledd i helse- og omsorgstjenester, er det helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9 som er det relevante rettslige grunnlaget. Slike tiltak kan ikke gjennomføres med hjemmel i opplæringslova.

Internkontroll

Statsforvalteren

i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Internkontroll

Kommuneloven sjuende del om egenkontroll

- Kap. 25 om internkontroll

Poenget: Internkontroll for å sikre at lover og forskrifter følges

Kommunedirektørens ansvar – felles for alle kommunale tjenester

- a. Utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b. Ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c. Avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d. Dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e. Evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll

«Internkontroll er i stor grad sunn fornuft og god praksis satt i system»

Ressurser

KDD veileder om kommunelovens interkontrollbestemmelser:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/internkontroll-i-kommunesektoren/id2876831/?ch=2>

KS veileder om kommunedirektørens internkontroll:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2016-4/id2478743/>

Udir veileder om interkontroll for barnehage- og opplæringssektoren:

<https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/veileder-internkontroll-for-barnehage-og-opplaringssektoren/>

Kommunelovens forarbeider: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-46-l-20172018/id2593519/>

NOU om ny kommunelov: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2016-4/id2478743/>

Ny opplæringslov trer i kraft 01.08.2024

→ ↻ 🏠 <https://www.statsforvalteren.no/nb/oslo-og-viken/barnehage-og-opplaring/>

Statsforvalteren i ▾ Om oss ▾ Ansatte Kontakt oss Innsyn

Oslo og Viken > Barnehage og opplæring

Barnehage og opplæring

> Barnehage

> En trygg skoledag uten mobbing

> Grunnskole og videregående opplæring

> Lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnopplæring

> **Ny opplæringslov**

> Tilsyn

> Trygt og godt barnehagemiljø

> Utdanning i utlandet

> Voksenopplæring

> Webinarer

Følg med for oppdateringer på våre nettsider

[Ny opplæringslov | Statsforvalteren i Oslo og Viken](https://www.statsforvalteren.no/nb/oslo-og-viken/barnehage-og-opplaring/ny-opplaringslov/)

<https://www.statsforvalteren.no/nb/oslo-og-viken/barnehage-og-opplaring/ny-opplaringslov/>
CTRL + klikk for å følge koblingen

FB

SFOV - BUA - Kommunalsjefer

FB

Ny opplæringslov

Innlegg

Filer